# SPRAWOZDANIE

# DYREKCYI C. K. WYŻSZÉJ SZKOŁY REALNÉJ

## w Stanisławowie

## za rok szkolny

## 1878.

Treść:


1. Rozprawa chemiczna „O płodach destylacyi żywicy drzew szpilkowych na podstawie doświadczeń czynionych w ciągu roku szkolnego przez naucz. Fr. Miazgę.
2. Część urzędowa przez dyrektora.



LWÓW.

Nakładem Rady szkolnéj krajowéj.

I. Związkowa Drukarnia.

# O płodach suchej destylacyi żywicy drzew szpilkowych.

(Ueber einige Destillationsprodukte des Nadelholzharzes auf Grund eigens angestellter Versuche.)

Pomiędzy sokami wytwarzającymi się w roślinach a mianowicie w drzewach zasługują ze względu chemicznego na szczególniejszą uwagę soki zwane żywicznymi. Występują one mianowicie w porze letniéj na powierzchnię drzewa już to przez pęknięcie kory, już to przez umyślnie zrobione nacięcia. Pod wpływem powietrza twardnieją mniéj lub więcéj, występują w postaci nacieków i mogą być łatwo zebrane. Soki żywiczne drzew liściastych n. p. wiśni, czereśni, śliwki, zowiemy śluzem, gumą, klejem i t. p., drzew szpilkowych zaś — żywicą. Stopień stwardnienia soków żywicznych bywa rozmaity, gumy są twardsze, żywice miewają zwykle konsystencyą wosku pszczelnego.

W niniejszéj rozprawie zatrudniamy się jedynie żywicą drzew szpilkowych a mianowicie świerka i jodły.

Żywica ta składa się z dwóch części, stałéj i ciekłéj. Stałą zowiemy kalafonią, ciekłymi są olejki eteryczne, które pod wpływem ciepła łatwo się ulatniają, stąd téż są bory szpilkowe przepełnione przyjemną i zdrową wonią żywiczną.

Chemicznie rzecz biorąc, są żywice mieszaniną różnych węglowodorów z węglowodorami utlenionymi; te ostatnie mogą powstawać także pod wpływem powietrza.

Żywica ma w ogólności zabarwienie mniéj lub więcéj brunatne, jest przeźroczysta lub przeświecająca, nagrzana silniéj wydziela gęste dymy, które zapalone palą się płomieniem kopcącym, w wodzie się nie rozpuszcza, natomiast w alkoholu, eterze, chloroformie i różnych płynnych węglowodorach.

W borach szpilkowych kwitnie oddawna pewien rodzaj przemysłu żywicznego; wyrabiają z żywicy kalafonię, smołę, terpentynę, lakier i sądzę, w sposób doświadczeniem wskazany. Długo jednak nie badano bliżéj ani składu tych ciał, ani przemian chemicznych przy wytwarzaniu się ich zachodzących. W nowszych dopiero czasach stały się żywice przedmiotem żywszego badania naukowego.

Rozmaite są sposoby, za pomocą których starano się uskutecznić rozkład chemiczny żywicy i wydzielać z niéj rozmaite przetwory chemiczne.

Najdawniejszy sposób polega na wprowadzeniu gorącéj pary wodnéj na żywicę, przyczem powstaje terpentol zanieczyszczony, zwany zwykle terpentyną.

Ze stanowiska naukowego badał żywicę Berthelot, po nim Schiel, jak czytamy w „Annalen der Chemie u. Pharm.“ 115 st. 96; ten ostatni destylując kalafonię otrzymał kolofon i tereben. Hlasiwetz i Barth nagrzewając żywicę ze stopionym potażem żrącym otrzymali przetwory, których opis mieści się w „Annalen der Chem. und Pharm.“ 134 st. 265; daléj podał J. Schreder swe spostrzeżenia, jakie porobił nad działaniem kwasu azotowego na żywicę, również w tych rocznikach 172 st. 93. Laurent wykrył kwas pimarowy w żywicy sosnowéj. G. Bruylant podając tylko część stałą, uwolnioną przez nagrzanie od olejków eterycznych, kalafonię, suchej destylacyi z wapnem żrącem, otrzymał cały szereg połączeń należących do ciał tłuszczowych, opisanych w „Berichte der deutsch. chem. Gesellschaft“ VIII st. 1463; następnie prażąc pimaran wapniowy, wskutek czego otrzymał związki z szeregu ciał aromatycznych i terpenowych podanych w „Bulletins de l'Academie Royale de Sciences de Belgique“ wykazał również powstawanie tychże samych ciał i w powyższych warunkach.

Curie nagrzewając kalafonię z siarką do 400°C otrzymał ciało, które nazwał koloftalinem „(Jahresberichte d. Chem.“ 1874 st. 921). G. Ciamcian nagrzewając niektóre ciała składowe żywic, jak kwas abietynowy i kalafonię z pyłkiem cynkowym, otrzymał związki należące przeważnie do ciał aromatycznych, wykazując tém samém możność ich otrzymania z żywicy „Berichte der Chem. Gesellsch“. XI. str. 269.)

Oprócz przytoczonych chemików, zajmowali się badaniem żywic Cailetet, Schwanert i wielu innych.

Z tego krótkiego poglądu widzimy, że silnych potrzeba użyć czynników by ciała tak skomplikowanéj natury, jak żywice, można od siebie oddzielić. Ciepło w tym razie jest najważniejszym działaczem i najprędzéj do praktycznego celu prowadzącym; dlatego téż postanowiłem drogą destylacyi suchéj uskutecznić rozkład żywicy o ile środki moje tego dozwoliły.

W tym celu poddałem około 5 kilogram. świeżéj żywicy suchéj destylacyi w retortach szklanych ogrzewanych lampą gazową trójpłomienną tak długo, dopokąd przechodził płyn z początku rzadki, ku końcowi coraz gęstszy. Obok części skraplających się wywiązywały się zaraz z początku w znacznéj ilości dymy mające ostry zapach acetonowy, zapalone świeciły jasno-niebieskim płomieniem. Były to prawdopodobnie te same ciała lotne, jakie tworzą gaz świetlny z drzewa otrzymany.

Dymów tych nie mogłem tym razem bliżéj oznaczyć podobnie jak i pozostałości w retorcie przy téj ciepłocie już nieprzechodzącéj, która wylana, po oziębieniu tworzyła masę twardą czarną o powierzchni nader gładkiéj.

Część tedy płynną około 2 kilogrm. ważącą poddawałem powtórnéj destylacyi cząsteczkowéj, zbierając naprzód co 40°C, następnie każdą taką część rozdzielałem na dwie t. j. co 20°C a z tych co 10°C oddzielnie zebrane części poddawałem rektyfikacyi, a tak po kilkunastorazowém przekropleniu otrzymałem następujące wyniki:

Przy powtórnéj destylacyi cała masa płynna zaczęła wrzeć przy 60°C a przechodzącą część zbierałem razem aż do 100°C. W odbieralniku powstały dwie warstwy, które przy dalszém oddzielaniu i rektyfikowaniu zawierały: dolna wodnista miała kwas mrówkowy, octowy i alkohol metylowy; ten ostatni oddzieliłem znanym sposobem otrzymywania alkoholu metylowego z drzewa, zamieniłem go następnie w szczawian metylowy i przy nagrzaniu z potażem żrącym otrzymałem właśnie ten alkohol metylowy, który wrzał w 66°C.

Warstwa górna po kilkurazowéj rektyfikacyi była płynem bezbarwnym, ruchliwym, załamującym światło, zapachu przyjemnego aromatycznego, wrzała w 85°C. Płyn ten z mieszaniną kwasu azotowego i siarkowego dał osad żółty, w wodzie nierozpuszczalny, który z alkoholu wykrystalizował w długie igły, mające punkt topienia przy 86°C; ciało to było zatem dwunitrobenzolem, a otrzymany powyższy płyn, jak widzimy, benzolem.

Z dalszéj części zebranéj między 100° — 120°C przy kilkurazowej rektyfikacyi otrzymałem płyn przeważnie wrzący w 114°C, mający nadzwyczaj ostry zapach aromatyczny, w chwili otrzymania bezbarwny, po pewnym czasie lekko zażółcony. Z téj to części wstawionéj w mieszaninę oziębiającą z lodu, soli i azotanu amonowego wydzieliły się kryształy, które po osuszeniu i przekrystalizowaniu z eteru przedstawiały formę płaskich słupków, mających p. t. w 94°C.

Również i część wrząca między 120° — a 130°C wstawiona w mieszaninę oziębiającą, dała kryształy bezbarwne, które tak samo z eteru przekrystalizowane przybrały formę cienkich blaszek, mających p. t. w 92°C.

Z przekropu otrzymanego między 130 — 140°C, wstawionego w tęż samą mieszaninę oziębiającą, wydzieliły się kryształy bezbarwne w formie długich igieł, które topiły się w 75°C.

Następne części zebrane od 140 — 150°C i od 150 do 160°C, nie wydzieliły żadnych kryształów, poznanie bliższe tychże części zostawiam na później.

Przy rektyfikacyi zebranéj części między 160 — 170°C zatrzymała się rtęć w dwóch punktach, od 160 — 162°C i 163 — 165°C; przekropy te oddzielnie zebrane i raz jeszcze przedestylowane już swojem zabarwieniem i zachowaniem się zdradzały różne ciała. I tak piérwszy wrzący między 160 do 162°C był barwy żółtawo-zielonéj, mający zapach terpentyny, jednak mniéj ostry, będzie to prawdopodobnie jeszcze zanieczyszczony terpentol (tereben) $C_{10}$ $H_{16}$, który wrze w 160°C.

Drugi przekrop wrzący między 163—165°C zdradzał furforol, który przechodząc do odbieralnika był bezbarwny, po krótkim czasie przybrał zabarwienie żółtawe, zwolna przechodzące nawet w ciemno-brunatne, z amoniakiem dawał krystaliczne ciało w alkoholu rozpuszczalne, za dodaniem fenolu do badanego płynu powstawało zwolna niebiesko-brudne zabarwienie.

Wszystkie te reakcye przemawiają za prawdopodobieństwem furfurolu, orzec jednak stanowczo nie mogę, gdyż tak w tym wypadku jak i we wszystkich innych badaniach potrzebnem jest oznaczenie ilościowe składników, czego z braku odpowiednich środków nie mogłem na razie uskutecznić.

Dalsze części przekropu co 10°C zbierane aż do 200°C nie zdradzające ani zabarwieniem ani zachowaniem się z pewnymi odczynnikami a posiadające tylko zapach dość nieprzyjemny, pozostawiłem również na później do szczegółowego poznania.

Między 200—210°C zebrany przekrop świeżo otrzymany był prawie bezbarwnym, powoli przyjmował zabarwienie ciemno-żółte a po kilku dniach nawet ciemno-brunatne, posiadał zapach przyjemny, przypominający wędliny, rozpuszczał się w alkoholu i eterze, z potażem żrącym dawał osad krystaliczny, roztwór alkoholowy z chlorkiem żelazowym zabarwienie zielone, działaniem kwasu jodowodorowego wywiązywał się jodek metylowy i tworzyło się ciało stałe (pyrokatechina); przekrop ten był zatem guajokolem, który wrzał stale w 202°C. Tą drogą otrzymałem 150 grm. guajakolu.

Zebrany płyn między 210—225°C kilkakrotnie rektyfikowany wrzał głównie w 220°C, posiadał zapach nieprzyjemny, z odczynnikami jak potaż żrący, chlorek żelazowy, zachowywał się podobnie jak guajakol, to naprowadza na domysł, że był kreosolem.

Powyżéj 230° zbierane co 10° części były coraz gęstsze i zabarwione na ciemno-brunatno. Z pomiędzy tych przekropów jeden mianowicie zebrany w ciepłocie 240°—250°C, po kilku dniach wydzielił kryształy mające formę brodawek (warnzig); kryształów tych nie można było przekrystalizować

ani z eteru ani z alkoholu, gdyż formę pierwotną traciły, były one zatém jakąś mieszaniną, któréj na razie oddzielenie było rzeczą niepodobną z téj przyczyny, że za mało ich się utworzyło.

Destylując tak daléj, otrzymywałym produkta coraz wyżéj wrzące, które przechodziły bez przerwy do 360°C, powyżéj téj ciepłoty już oddzielanie było niemożliwe; wszystkie te ciała będą przedmiotem dalszego badania, które w miarę środków niezbędnych będą na przyszłość szczegółowsze.

Obrałem sobie za przedmiot poznanie składu żywić, gdyż spodziewam się, że one nie tylko pod względem naukowym ale także i przemysłowym w naszym kraju mogą w przyszłości mieć ważniejsze znaczenie. (Dok. nast.)

W Stanisławowie w maju 1878 r.

*Franciszek Miazga.*

# Część urzędowa.

## Skład grona nauczycieli z końcem roku szkolnego 1878.

1. Edward Hückel, dyrektor, uczył języka niemieckiego w klasie I, tygodniowo godzin . . . . . . . . 6
2. Bączalski Edmund, profesor, uczył języka niemieck. w kl. II, VI, VII i polskiego w kl. II, tyg. godzin 17.
3. Czapelski Jan, profesor, uczył rysunków odręcznych od III—VII klasy, tyg. godzin . . . . . . . . 20.
4. Gorecki Karol, profesor, uczył matematyki w kl. V i VII a fizyki w kl. III i VII, razem tygodn. godzin 17.
5. Delavaux Ludwik, nauczyciel, uczył historyi powszechnéj w kl. II, IV, V, VI, VII i geografii w kl I, IV, V, VI, i VII, tyg. godz.. . . . . . . . . 20.
6. Bittner Józef, nauczyciel, uczył matematyki w kl. II, IV i V, fizyki w kl. IV i VI, tyg. godz. . . . . 18.
7. Miazga Franciszek, nauczyciel, uczył chemii w kl. IV, V, VI i VII — hist. pow. w kl. III i geografii w kl. III, prowadził tudzież ćwiczenia w laborat. chem., razem godzin . . . . . . . . . . . . 19.
8. Wójcik Józef, nauczyciel, uczył języka niem. w kl. III i IV a polsk. w kl. I i VI, razem tyg. godz. . 17.
9. Borowiczka Karol, nauczyciel, uczył hist nat. w kl. I, II, V, VI i VII, mat. w III i geogr. w II, godzin 20.
10. Lewicki Eustachy, nauczyciel, uczył języka niem. w kl. V., polsk. w kl. III, IV, V i VII, tyg. godz. . 17.
11. Łazarski Mieczysław, nauczyciel, uczył wykreślnéj geom. w kl. III—VII, arytm. w kl. I, godzin . . 19.
12. Głowacki Justyn, egzaminowany zast. nauczyciela, uczył rys. geom. w kl. I i II, rys. odr. w kl. II i kaligrafii w kl. I, II i IV, tyg. godz. . . . . . 18.
13. Eiselt Jan, zast. katech. r. l., uczył religii w kl.I-VII 14.
14. Sieminowicz Eugeniusz, zast. katech. r. g. uczył religii w kl. I—VI. . . . . . . . . . . . . . . . 12.

## Nauczyciele przedmiotów nadobowiązkowych.

1. Brośniowski August, uczył języka francuskiego.
2. Hinke Daniel, „ śpiewu.
3. Miazga Franciszek, „ gimnastyki.
4. Sieminowicz Eugen., „ języka ruskiego.
5. Delavaux Ludwik, „ hist. kr. rodz. w kl VI—VII.
6. Wójcik Józef, „ „ „ „ w kl. III—IV.

# Rozkład nauki.

## Przedmioty obowiązkowe i wykaz książek szkolnych.

### I. klasa.

Gospodarz: Łazarski.

Religia. 2 godziny tygodniowo. Zasady katolickiéj nauki wiary i moralności, podług Deharbego, tłum. Likowski.

Język polski. 4 godziny tygodniowo. Najważniejsze zasady głosowni, praktycznie przy sposobności lektury. Deklinacya imion aż do liczebnika włącznie. O zdaniu pojedynczém. Prawie wszystkie ustępy z wypisów czytano, rozbierano i ile możności poprawnie opowiadano. Cenniejsze ustępy poetyczne wygłaszano. Co tydzień jedno zadanie szkolne. W 2. półr. co tydzień zadanie domowe, co 14 dni zadanie szkolne. Wypisy polskie tom 1. Gram. Małeckiego.

Język niemiecki. Tygodniowo 6 godzin. Gramatyka Dr. Janoty. Uczono form przedmiotnikowych i czasownikowych w odmianach spół- i samogłoskowych, i przerabiano je praktycznie na przeznaczonych do tego przez Dr. Janotę przykładach, przy których najgłówniejsze zasady składni, szyku i zgody wyjaśniono. W 2. połowie 2. półrocza wprawiano uczniów przy czytaniu ustępów z książki ćwiczeń Janoty przez odpowiedne pytania do poprawnego i samodzielnego wyrażania się w języku niemieckim. Co tydzień półgodzinne zadanie szkolne (extemporale).

Geografia. 3 godziny tygodniowo. Pojęcia wstępne z geografii fizycznéj i matematycznéj, o ile do zrozumienia i oryentowania się na mapie uczniom są potrzebne. Oro- i hydrograficzny pogląd na części świata i pojedyńcze państwa według książki Belingera.

Arytmetyka. 4 godziny tygodniowo. Układ liczbowy. Cztéry działania liczbami całkowitémi i dziesiętnémi, mianowanémi i niemianowanémi. Fortele rachunkowe i sposoby skrócone. Podzielność liczb, wynajdywanie najmniejszéj wspólnéj wielokrotnéj i największéj wspólnéj miary; ułomki zwyczajne. Według Arytmetyki dla klas niższych gimnazyalnych podług 19. wydania Dr. Fr. Mocnika opracowanéj przez Edm. Bączalskiego.

Historya naturalna. 3 godziny tygodniowo. Zoologia podług książki Dr. Nowickiego.

Geometrya i rysunki geometryczne. 4 godziny tygodniowo. Nauka o punktach, liniach, kątach, trójkątach, czworo- i wielokątach. Rysowanie tych ilości, przestrzennych z uwzględnieniem ich wielkości i położenia z wolnéj ręki, podług rysunku nauczyciela na tablicy. Ornamenta geometryczne; pierwsze zasady ornamentu płaskiego.

Kaligrafia. 2 godziny tygodniowo. Pismo zwyczajne według wzorów Greinera, po polsku i po niemiecku.

## II. klasa.

### Gospodarz: Borowiczka.

Religia. 2 godziny tygodniowo. Historya starego testamentu z uwzględnieniem chronologii i geografii, według książki ks. Tyca.

Język polski. 3 godziny tygodniowo. Powtórzenie i uzupełnienie nauki o głosowni, o formach i o zdaniu na podstawie gram. Dr. Małeckiego. Czytanie, objaśnianie, opowiadanie i deklamacya. Wypisy tom II. Ćwiczenia piśmienne jak w klasie I.

Język niemiecki. Tygodniowo godzin 6. Powtórzono odmianę czasowników w pojedyńczych formach. Formy złożone i strona bierna z odpowiednymi przykładami z ćwiczeń Dra Janoty tom I. Odmiany przymiotników, liczebników i zaimków. Spójniki i przyimki, których znaczenie i sposób używania w kawałkach prozaicznych części 2. i 3. przy ich tłumaczeniu wykazywano. Składnia szyku i zgody. Co tydzień 1 zadanie domowe i 1 szkolne.

Geografia. Tygodniowo 2 godziny. Szczegółowa geografia Azyi. Z Europy: Grecya, Turcya, Włochy, Hiszpania. Portugalia, Francya, Anglia, Szwajcarya, Belgia i Holandya, wedle książki Wiślickiego, oprac. przez Bar.... i Dz....

Historya. 1 godzina tygodniowo. Przegląd ważniejszych wypadków z historyi starożytnéj, na podstawie historyi Weltera w tłumaczeniu Z. Sawczyńskiego.

Arytmetyka. Austryackie miary, wagi i monety; stosunki i proporcye; reguła trzech pojedyńcza i złożona; praktyka włoska; rachunek procentu prostego i jego zastósowanie do rachunków kupieckich; rachunek terminu; reguła spółki, łańcuchowa, przeciętna i mięszaniny, według książki jak w kl. I. Co 14 dni zadanie szkolne.

Historya naturalna. Tygodniowo 3 godziny. W I. półroczu mineralogia, według książki Klęska. W 2. półr. botanika według książki Hückla.

Geometrya i rysunki geometryczne. 4 godziny tygodniowo. Przedmiot z I. klasy w krótkości powtórzono. Przystawanie i podobieństwo trójkątów z udowodnieniem polegającém na konstrukcyi takowych. Nauka o kole, elipsie, hiperboli i paraboli. Względności zachodzące między liniami prostemi a płaszczyznami w przestrzeni. Kąt bryłowy trójścienny, bryły geometryczne. Rysunek przy pomocy sztućca matematycznego obejmuje wykreślenie powyżéj wymienionych ilości przestrzennych na podstawie konstrukcyi.

Rysunki odręczne. Tygodniowo 4 godziny. Rysunek geometrycznych tworów przestrzennych wedle zasad perspektywy podług modeli drutowych i drewnianych w następującym porządku: linie proste i krzywe, wieloboki koła, figury steryometryczne pojedyńcze i kombinacye tychże. Pojedyńcze przedmioty techniczne rysowano ołówkiem i wyciągano piórem w dwóch kolorach.

Kaligrafia. Jak w klasie pierwszéj.

## III. klasa.

### Gospodarz klasy: Wójcik.

Religia. 2 godziny tygodniowo. Historya życia Chrystusa i historya apostolska z uwzględnieniem biblijnéj geografii i chronologii, według książki ks. Tyca.

Język polski. 3 godziny tygodniowo. Nieodmienne części mowy; składnia zgody; nauka o zdaniu złożoném. Prócz tego powtórzono naukę o rzeczowniku, przymiotniku i zaimku, jakotéż o ortografii, podług gramatyki Dr. Małeckiego. Z wypisów przeczytano tom III. a kilkanaście ustępów opowiadano, rozbierano i uczono się na pamięć. Również wygłaszano kilka większych ustępów poetycznych. Co 10 dni zadanie domowe, co 3 tygodnie zadanie szkolne.

Język niemiecki. Tygodniowo 5 godzin. Gram. Dr. Janoty. Powtórzono naukę o czasownikach mocnych, z szczególném uwzględnieniem form złożonych. Nauka o przyimkach

i o zachowaniu się ich w połączeniu z czasownikami. W zastosowaniu téj nauki przerabiano ćwiczenia w składni szyku i w frazeologii języka o ile się do tego sposobność nastręczyła. Wypisy Dr. Janoty tom II. Czytanie, objaśnianie, opowiadanie i wygłaszanie prozaicznych i poetycznych ustępów. Rozbiory gramatyczne; tłómaczenia z niemieckiego na polskie i odwrotnie; przekształcanie zdań; ćwiczenia w konwersacyi na podstawie czytanych ustępów. Co 10 dni zadanie domowe, co 14 dni zadanie szkolne.

Geografia. Tygodniowo 2 godziny. Szczegółowa geografia Rosyi, Niemiec, Danii, Szwecyi, Anglii, Ameryki, Australii i Afryki, według książki Wiślickiego.

Historya. Tygodniowo 2 godziny. Dzieje średnich wieków według książki Weltera w tłómaczeniu Z. Sawczyńskiego.

Arytmetyka. 4 godziny tygodniowo. Powtórzenie i uzupełnienie materyału naukowego z klas poprzednich. Wywód francuskiego układu miar. Przegląd miar zagranicznych. Rachunek czasu, miar i wag. Rachunek czystej zawartości złota i srebra. Rachunek monet. Jednostki mennicze. Rachunek papierów wartościowych. Redukcya weksli. Działania liczbami ogólnémi; podnoszenie do kwadratu i sześcianu i wyciąganie drugiego i trzeciego pierwiastka z uwzględnieniem skróconych sposobów rachowania. Według książki: Arytmetyka dla 3. i 4. klasy szk. real. przez Edm. Bączalskiego i Grz. Grzybowskiego.

Fizyka. 3 godziny tygodniowo. Ogólne i szczególne własności ciał; o cieple; o zbieraniu i rozkładaniu sił; o punkcie ciężkości; machiny pojedyńcze: równowaga ciał ciekłych, według książki Dr. A. Kunzeka w tłómaczeniu Dr. Tadeusza Staneckiego.

Geometrya i rysunki geom. Tygodniowo 4 godz. Powtórzenie i uzupełnienie materyału naukowego z klasy II. Ćwiczenia polegające na konstrukcyi. Stereometrya. Rysunki geometryczne jak w klasie II. Ćwiczenia w nakładaniu farbami.

Rysunki odręczne. (Drugi stopień nauki.) Tygodniowo 4 godziny. Ćwiczenia w rysunku ornamentalnym podług zarysu nauczyciela na tablicy i podług bezbarwnych jakoteż kolorowych wzorów w rozmiarze powiększonym lub pomniejszonym. W zakres tych ćwiczeń wchodzą przy sposobności także kształty ludzkie i zwierząt. Omawiano i ćwiczono w cieniowaniu ołówkiem, jedną lub dwoma krédkami. Uczono głównych zasad kolorowania i harmonii kolorów. Dalszy ciąg nauki o perspektywie na modelach drewnianych, zdolniejsi uczniowie rysowali z modeli gipsowych a ukończony rysunek wyciągali i cieniowali piórem.

Kaligrafia. 2 godziny tygodniowo. Pismo ozdobne.

## IV. klasa.

### Gospodarz klasy: Bittner.

Religia. 2 godziny tygodniowo. Objaśnienie ważniejszych obrzędów kościelnych z uwzględnieniem ich powodów i czasu zaprowadzenia, podług książki x. Jachimowskiego.

Język polski. 3 godziny tygodniowo. Gram. Dr. Małeckiego. Składnia rządu; nauka o okresach i szyku wyrazów. Z wypisów przeczytano tom IV, a kilkanaście ustępów opowiadano, rozbierano i uczono się na pamięć. Z działu poezyi wygłaszano kilka większych ustępów. Co 10 dni zadanie domowe, co 3 tygodnie zadanie szkolne.

Język niemiecki. 5 godzin tygodniowo. Gram. Dr. Janoty. Nauka o składni zgody i rządu; o zdaniach skróconych; rozwijanie zdań i okresów; o mowie prostéj i ubocznéj; o czasach i trybach. Wypisy Dr. Janoty. Czytanie, opowiadanie i t. d. jak w klasie III. Co 10 dni zadanie domowe, co 14 dni zadanie szkolne.

Geografia. Tygodniowo 2 godziny. Szczegółowa geografia austryacko-węgierskiéj monarchii i kraju rodzinnego, według książki Wiślickiego.

Historya. Tygodniowo 3 godziny. Dzieje nowożytne według Weltera, w tłómaczeniu Z. Sawczyńskiego.

Arytmetyka. 3 godziny tygodniowo. Powtórzono i uzupełniono materyał naukowy z klas poprzednich. Cztéry działania liczbami algebraicznémi; największa wspólna miara i najmniejsza wspólna wielokrotność; ułamki zwyczajne; zrównania pierwszego stopnia z jedną, dwiema i trzema niewiadomémi, według książki Bączalskiego i Grzybowskiego. Co 14 dni zadanie szkolne.

Fizyka. 3 godziny tygodniowo. Dynamika, akustyka, magnetyzm i elektryczność; optyka. Prócz tego najgłówniejsze zasady astronomii i meteorologii, według książki jak w klasie III.

Chemia. 4 godziny tygodniowo. Początki chemii nieorganicznéj i organicznéj. Na podstawie zarysu chemii ogólnéj Roscoe'go opracowanéj przez Nawratila i Sokołowskiego, z szczególném uwzględnieniem najpospolitszych połączeń a opuszczeniem mniéj ważnych.

Geometya i rysunki geom. 3 godziny tygodniowo. materyał naukowy z klas poprzednich w krótkości powtórzono. Obliczenie powierzchni figur płaskich, powierzchni i objętości brył, przyczém rozwiązywano rozmaite praktyczne zagadnienia. Przemiana figur i konstrukcya linij krzywych. Zastóso-

wanie najgłówniejszych zasad geometrycznych do praktycznego miernictwa. Pierwsze początki geometryi wykreślnéj; prostokątny rzut punktu i linii.

Rysunki odręczne. (Drugi stopień nauki.) 4 godziny tygodniowo. Ćwiczono w rysunku wedle berbarwnych jakoteż kolorowych wzorów trudniejszych i technicznych przedmiotów podług Carota, Jakobsthala, Schreibera, Störka, Töniusa i Tunbergera. Dalszy ciąg o kolorowaniu i harmonii kolorów. Obznajmiano z rodzajami ornamentalnego stylu. Uczono cieniowania pastelami i kredką za pomocą zmywacza. Ćwiczono w rysunku z pamięci, nie mniéj dalsze przedstawienie stosownych przedmiotów technicznych w perspektywie. Zdolniejsi uczniowie rysowali z modeli gipsowych.

## V. klasa.

### Gospodarz klasy: Lewicki.

Religia. 2 godziny tygodniowo. Półr. I.: Źródło wiary katolickiéj i nauki obyczajów w historyczném przedstawieniu. Półr. II.: Katolicka nauka wiary. Książka Dr. Ant. Wapplera, tłóm. Jędrzéj Świsterski.

Język poski. 3 godziny tygodniowo. Lektura prozaiczna i poetycznych utworów treści powieściowéj, opisowéj i lirycznéj. Co 14 dni ćwiczenie domowe, co 4 tygodnie ćwiczenie szkolne piśmienne.

Język niemiecki. 5 godzin tygodniowo. Czytanie prozaicznych i poetycznych ustępów z objaśnieniem i opowiedzeniem treści. Ćwiczenia w rozmowie. Deklamacya. Tłumaczenie na język niemiecki. Krótka nauka o wierszowaniu niemieckiém. Co 14 dni domowe, co miesiąc szkolne zadanie.

Historya. 3 godziny tygodniowo. Historya starożytna według książki Pütza dla klas wyższych tom I, tłómaczył Niedzielski.

Geografia. 1 godzina tygodniowo. Geografia Azyi, Afryki i państw południowéj Europy z uwzględnieniem stosunków handlowych i przemysłowych, podług książki Wiślickiego.

Matematyka. 5 godzin tygodniowo. Algebra: System liczbowy; pojęcie różnych operacyj rachunkowych i ilości; cztéry działania; podzielność liczb; ułamki; proporcye. Zastosowanie proporcyi do rachunków kupieckich, potęgowanie, pierwiastkowanie, logarytmy. Z geometryi: Planimetrya. Podręcznik Staneckiego dla klas wyższych. Co 14 dni ćwiczenie szkolne.

Historya naturalna. 3 godziny tygodniowo. W półr. I.: główne zasady anatonomii i fizyologii; w półr. II.: Szczegółowa anatomia i fizyologia na podstawie preparatów anatomicznych i histiologicznych, oraz systematyka w zakresie podanym w książce: Nowickiego Zoologia dla klas wyższych.

Chemia. 3 godz. tyg. W półr. I.: Wiadomości wstępne, mianowicie o atomach, drobinach, połączeniach chemicznych; podział pierwiastków na metaloidy i metale. — W półr. II.: dalszy ciąg nauki o metaloidach; o własnościach fizycznych i chemicznych metalów; metale; gromady potasowców; wapniowców, glinowców. Podręcznik Roscoe'go, tłómacz. Nawratil — Sokołowski.

Geometrya wykreślna. 3 godz. tygodniowo. O rzutach i względnościach punktu, linii prostéj i płaszczyzny, z rozwiązaniem dotyczących zagadnień analitycznych. O rzutach brył graniastych i okrągłych; przekroje brył płaszczyznami, oznaczenie przekroju w siatkach. O punktach przebicia prostéj z bryłami. O liniach krzywych. Książka: Wierzbickiego Geometrya wykreślna.

Rysunki odręczne. (Trzeci stopień nauki.) 4 godz. tygodniowo. Rysowano ornamenta z modeli gipsowych jedną lub dwoma krédkami, a niekiedy z wzorów trudniejszych. Z równoczesnym rysunkiem na tablicy szkolnéj objaśniano po kolei głowy, stosunki twarzy i części oblicza z uwzględnieniem różnych stopni wiekowych człowieka, zmienne części twarzy (oczy i usta), połączenie głowy z tułowiem (za pomocą szyi). Głowy ludzkie rysowano w konturze, zdolniejsi uczniowie zaś cieniowali ołówkiem lub krédką.

## VI. klasa.

### Gospodarz klasy: Bączalski.

Religia. 2 godz. tygodn. Etyka katolicka, podług książki Martina, tłómaczył Solecki.

Język polski. 3 godz. tyg. Lektura prozy historycznéj i retorycznéj, — tudzież poetycznych utworów treści epickiéj podług wypisów Mecherzyńskiego. Zadania jak w kl. V.

Język niemiecki. 4 godz. tyg. Czytanie i objaśnianie formy i treści utworów prozaicznych i poetycznych według wypisów Jandaurka na kl. VI. Do tłumaczenia z polskiego na niemieckie używano wypisów Mecherzyńskiego. Zadania jak w klasie V.

Historya. 3 godz. tyg. Historya wieków średnich na podstawie Pütza tom II, tłóm. Niedzielski, z szczególném uwzględnieniem historyi austryackiéj i polskiéj.

G e o g r a f i a. 1 godz. tyg. Dokładniejszy opis reszty krajów europejskich z wyjątkiem monarchii austro-węgierskiéj.

M a t e m a t y k a. 5 godz. tyg. Powtórzenie logarytmów i zrównań. Zrównania wyższego stopnia, które na zrównania drugiego stopnia sprowadzić można, ułamki ciągłe, szeregi arytm. i geometr., z zastosowaniem do procentu składanego i obliczenia renty; kombinacye, twierdzenie Newtona. Trygonometrya, stereometrya. Co 14 dni zadanie szkolne.

F i z y k a. 4 godz. tyg. Mechanika ogólna; na téj podstawie działanie sił molekularnych, ogólne własnośni ciał stałych. Mechanika ciał stałych, kroplistopłynnych i lotnych. Podręcznik: Fizyka Chlebowskiego.

H i s t o r y a  n a t u r a l n a. 2 godz. tygodniowo. W półr. I.: Anatomia, fizyologia i morfologia roślin; w półr. II.: Systematyka. — Podręcznik: Botanika Billa, tłóm. Łomnicki.

C h e m i a. 2 godz. tyg. Metale ciężkie, ich otrzymanie i zastósowanie. Z chemii organicznéj: wiadomości wstępne, alkohole i kwasy jednosilne, tudzież należące tu aldehidy i etery. Podręcznik: Roscoe'go tłóm. Nawratil — Sokołowski.

G e o m e t r y a  w y k r e ś l n a. 3 godz. tygodniowo. Przecięcia brył; rozwiązanie naroża trójściennego; powierzchnie wypłaszczalne; płaszczyzny styczności do tych powierzchni. Przecięcia powierzchni wypłaszczalnych między sobą, jakotéż przecięcia ich płaszczyznami, konstrukcya siatek z oznaczeniem linii przekrojowych. Powierzchnie obrotowe i wichrowate.

R y s u n k i  o d r ę c z n e. (Trzeci stopień nauki.) 4 godz. Głowy ludzkie i zwierząt rysowano i cieniowano jedną lub dwoma krédkami podług Taubingera i Juliena. Zdolniejsi uczniowie rysowali głowy ludzkie z modeli gipsowych. Dalszy ciąg ćwiczeń w rysunku ornamentalnym z gipsowych modeli, a niekiedy i z wzorów; wolne oddanie przedmiotów rysunkowych z pamięci stosownie do czasu i zdolności ucznia.

## VII. klasa.

### Gospodarz: Gorecki.

R e l i g i a. 2 godziny tygodniowo. Przegląd historyi kościelnéj według książki Robitscha, tłum. Jachimowskiego.

J ę z y k  p o l s k i. 3 godz. tygodniowo. Lektura i wyjaśnienie wzorów prozy retorycznéj. Poezya dramatyczna. Historya literatury polskiéj w ogólnym zarysie, nawiązywana do czytanych ustępów z najważniejszych pisarzy. Co 3 tygodnie zadanie domowe, w każdém półroczu 3 zadania szkolne.

Język niemiecki. 4 godz. tygodniowo. Lektura Getego, Hermana i Dorotei z odpowiedniém objaśnieniem. Poglądy biograficzne i literat.-historyczne na klasyków niemieckich przeszłego stulecia. Ćwiczenia w tłómaczeniu z polskiego na język niemiecki. Co 3 tygodnie zadanie domowe, a w każdém półroczu 4 zadania szkolne.

Geografia. 1 godz. tyg. Geografia i statystyka monarchii austryacko-węgierskiéj z szczególném uwzględnieniem stosunków handlowo-przemysłowych, podług geografii Kluna, tłóm. German — Starkel.

Historya. 3 godz. tyg. Historya nowsza od odkrycia Ameryki z uwzględnieniem dziejów monarchii austryackiej i historyi polskiéj. Podręcznik: Pütza dla klas wyższych tom III, tłóm. Niedzielskiego.

Matematyka. 5 godz. tyg. Zrównanie stopnia trzeciego, co najważniejsze z rachunku prawdopodobieństwa w zastosowaniu praktyczném; o szeregach stopnia wyższego włącznie problemat interpelacyjny, główne rzeczy o zbieżności i rozbieżności szeregów. Zastosowanie trygonometryi sferycznéj do zadań stereometryi, w szczególności do sferycznéj astronomii; analityczna geometrya płaska i powtórzenie przedmiotu klasy VI. Co 14 dni zadanie szkolne. Podręczniki Staneckiego.

Fizyka. 4 godz. tyg. Ruch falowy, akustyka, optyka, światło, ciepło promieniste, elektryka, magnetyzm. Główne rzeczy z geografii fizycznéj, meteorologii i astronomii. Podręcznik Chlebowskiego.

Historya naturalna. 3 godz. tyg. W półr. I.: Mineralogia, w półr. II.: geognozya i geologia.

Chemia. 2 godz. tyg. Dalszy ciąg chemii organicznéj, mianowicie: alkohole i kwasy rodników dwu- i trójsilnych, węglowodany, związki aromatyczne, barwniki. Podręcznik jak w klasie V.

Geometrya wykreślna. 3 godz. tygodn. Konstrukcye wolnéj perspektywy; tony cienia; w półr II.: powtórzono przedmiot kl. V. i VI. Ćwiczenia w rysowaniu przedmiotów technicznych i nakładaniu farbami.

Rysunki odręczne. (Trzeci stopień nauki.) 4 godz. tygodniowo. Głowy ludzkie i zwierząt rysowano z modeli gipsowych. Dalszy ciąg ćwiczeń w rysunku głów ornamentów i technicznych przedmiotów, jak w VI. klasie.

## Przedmioty nadobowiązkowe.

1. Historya kraju rodzinnego III, IV, VI i VII po jednéj godzinie tygodniowo. Na tę naukę uczęszczało w klasach pomienionych uczniów . . . . . . 102
2. Język francuski, w dwóch oddziałach po dwie godziny tygodniowo. Liczba uczniów . . . . 33
3. Język ruski, w dwóch oddziałach po dwie godziny tygodniowo. Liczba uczniów . . . . . 22
4. Nauka śpiewu w trzech oddziałach pierwszy oddział po dwie godziny, drugi i trzeci po jednéj tygodniowo Liczba uczniów . . . . . . . . 32
5. Nauka gimnastyki w sześciu oddziałach, dla każdego po jednéj godzinie tygodniowo. Liczba uczniów . 168

## Temata do wypracowań piśmiennych.

### *A)* z języka polskiego

*dla uczniów klasy*

### V.

1. Tok myśli pierwszych trzech ustępów z sielanki „Wiesław“.
2. Tok myśli ostatnich dwu ustępów z sielanki „Wiesław“.
3. „ „ pierwszéj księgi „Pana Tadeusza“.
4. „ „ Trenów Jana Kochanowskiego.
5. Charakterystyka Jacka Soplicy.
6. Co to jest epopeja? jaka jéj charakterystyka i warunki?
7. Podział poezyi i porównanie działów jéj z porami życia człowieka.
8. Życie i podróż.
9. Nadzieja i obawa.
10. Potok i wiek młodzieńczy. — Porównania
11. Wojna peloponeska i I. wojna punicka.
12. Pustynia i morze.
13. Myśli młodzieńca na cmentarzu.
14. Skutki wynalezienia prochu strzelniczego.
15. Autobiografia konia.
16. Nie wszystko złoto, co świéci.
17. Kto rano wstaje, temu Pan Bóg daje.
18. Z małéj iskierki powstają często wielkie pożary.
19. Kto jest bogaty?
20. Cicha woda brzegi rwie.
21. Co masz dziś uczynić, nie odkładaj na jutro.
22. Nie dla szkoły uczymy się, ale dla życia.
23. Pomóż sam sobie, to i Bóg ci pomoże.
24. Aus dem Tode keimt das Leben,
    Aus den Schmerzen oft die Lust.
25. Szczęśliwa przyjaźń — świętym jest na ziemi,
    Kto umiał zabrać przyjaźń ze świętymi.

*Lewicki.*

## VI.

1. Dlaczego literatura polska podupadła w XVII. wieku?
2. Objaśnić myśl zawartą w przysłowiu:
„Nie od razu Kraków zbudowali.“
3. Jakie znaczenie miało dla Polski przyjęcie chrztu przez Mieczysława I.
4. Jak należy rozumieć przysłowie:
„Kiedy wléziesz między wrony,
„Musisz krakać jak i ony.“
5. Fenicya i Anglia. (Porównanie).
6. Określić pojęcie siły żywéj, ruchu i pracy mechanicznéj.
7. Objaśnić przysłowie: „Złotnik w cichości tysiączne kształtuje klejnoty: u kowala pełno huku, roboty za szóstak. (A. M. Fredro.)“
8. Wpływ klimatu na mieszkańców.
9. Napady Normanów w średnich wiekach na Europę.
10. O sposobach wydobywania miedzi i o użytku téjże.
11. Stanowisko Naruszewicza w literaturze polskiéj.
12. Jakie bywały przyczyny zakładania miast?
13. Skutki niszczenia lasów.
14. Znaczenie i wpływ wypraw krzyżowych na Europę.
15. Zofijówka Trembeckiego a Woronicza Sybilla.
16. Igrzyska gladiatorów z turniejami porównać.
17. Bitwa na polach morawskich i historyczna jéj doniosłość.
18. Prawa i obowiązki człowieka względem zwiérząt.
19. Co sądzić o dręczeniu zwiérząt i jak mu tamę położyć?
20. Stanisław August mecenasem literatury i oświaty w Polsce.
21. Co bywa przyczyną nieporozumień pomiędzy ludźmi?
22. Wesele krakowskie. Obrazek na podstawie Wiesława Brodzińskiego.
23. Na przykładach wyjętych z Wiesława wykazać znaczenie przenośni zwanych Metonymia i Synekdoche.

*Wójcik.*

## VII.

1. Charakterystyka epoki klasycznéj w ogólności, a w szczególności Wieku Złotego.
2. Charakterystyka okresu panegiryczno-makaronicznego.
3. „ „ Stanisławowskiego.
4. „ Maryi Malczewskiego.
5. O romantyczności i klasyczności.

6. Epos i dramat — porównanie.
7. Życie i rzéka — porównanie.
8. Pożytek nauk przyrodniczych.
9. Dlaczego chrześcijaństwo przyjęło się prędzéj u Greków, jak u Żydów?
10. Pozory często mylą.
11. Poznaj sam siebie.
12. Idźmy drogą, jaką nam los nadarzy.
13. Czy dobrze by było, gdybyśmy wiedzieli, jaka nas przyszłość czeka?
14. Największym nieprzyjacielem człowieka jest człowiek.
15. Człowiek w walce z przyrodą.
16. Widok przyrody upokarza, ale zarazem i podnosi człowieka.
17. Młodość nasza jest rzeźbiarką.
Co wykuwa żywot cały;
Choć przeminie sama szparko,
Cios jéj dłuta wiecznotrwały.
18. Cacko, za którem żądza chciwie goni,
Straciło urok gdy je mamy w dłoni;
A gdy wdzięk barwy i świeżość przeminie,
Rzúcim, niech leci lub samotnie ginie!
19. Mowa Hannibala do wojska przed przejściem przez Alpy.
20. Mowa abituryenta do kolegów przed examinem dojrzałości.
21. Wpływ francuszczyzny w Polsce w wieku XVIII. (Temat do piśmiennego examinu dojrzałości). *Lewicki.*

## *B)* z języka niemieckiego

*dla uczniów klasy*

### V.

1. Zeus und das Pferd. ⎫ Nacherzählungen.
2. Die Rache des Elephanten ⎭
3. Ideengang der Ballade „Der Fischer“ von Goethe.
4. „ „ „ „Der Sänger“ „ „
5. Nutzen der Haustiere.
6. Nutzen des Holzes.
7. Lob der Berge.
8. Der Winter. ⎫
9. Der Frühling. ⎬ Beschreibungen.
10. Der Sommer. ⎭

11. Wer schläft ruhig?
12—30. Tłomaczenia z języka polskiego na niemiecki.

*Lewicki.*

## VI.

1. Wovon hat das Ikarische Meer seinen Namen erhalten?
2. Das Meerauge in der Tatra.
3. Die Gralsage.
4. Das Nibelungenlied.
5. Die Kudrunsage.
6. Die Grundidee und der Gedankengang der Goethe'schen Ballade: Der Todtentanz.
7. Der schwarze Tod. Nach dem Lesebuche dargestellt.
8. Die Bürgschaft.
9. Der Ideengang der Ballade: Erlkönig, von Goethe.
10. Bericht über eine nach dem Augenscheine vorgenommene Terrain-Aufnahme zur Herstellung einer neuen Strasse zwischen zwei benachbarten Ortschaften
11. Die Perlenfischerei.
12. Der Glockenguss. Technische Erläuterung zu Schillers: Lied von der Glocke.
13. Die ewige Bürde. Arabische Erzählung.
14. Ueber einige merkwürdige Beispiele des Tönens in der Natur. Nach dem polnischen.
15. Die Wichtigkeit der Berge.
16. Die Elemente hassen das Gebild der Menschenhand. Mit Benützung des Artikels: Wandelbarkeit in der Natur, aus Jandaureks Lesebuch.
17. Die Luftspiegelungen. Aus dem Polnischen.
18. Die Geschichte des Papiers.
19. Das Neumarkter-Tal. Uebersetzung aus dem Polnischen.
20. Das Neumarkter-Tal. Fortsetzung.

*Bączalski.*

## VII.

1. Der Gedankengang des Prologs zu Schillers „Wallenstein."
2. Der Inhalt und die Bedeutung des dramatischen Vorspiels: „Wallensteins Lager."
3. Die Wüsten unter dem Wendekreise.
4. Wie müsste der Eingang zu dem Gedichte „Hermann und Dorothea" lauten, wenn der Dichter chronologisch verfahren hätte?

5. Der Begriff der Kunst.

6. Die Brücken. Eine geschichtliche Erörterung nach mitgetheiltem polnischem Texte.

7. Der Etna.

8. II. Akt, 2 Auftritt aus Fredro's Cudzoziemszczyzna. Uebersetzung.

9. Uebersetzung aus dem polnischen Lesebuche: Plinius des Aelteren Tod.

10. Schillers Persönlichkeit. Nach den Mittheilungen seiner Schwägerin Karoline Wollzogen. Eine Uebersetzung aus dem Polnischen

11. Der Kanaltunnel. Aus dem Polnischen übersetzt.

12. Die neuesten Fortschritte in der electrischen Beleuchtung.

13. Der electrische Aal oder die electrische Gymnote.

14. Das Bad. Eine Erörterung aus dem Polnischen.

15. Ein Geschäftsaufsatz. Baukontrakt. *Bączalski.*

---

# Środki naukowe.

## A. Biblioteka.

*Zawiadowca — nauczyciel Józef Wójcik.*

| | | |
|---|---|---|
| I. Biblioteka nauczycieli | a) liczy dzieł . . . | 334 |
| | b) posiada map . . . | 56 |
| II. Biblioteka uczniów liczy dzieł . . . . . . . . | | 444 |

W latach 1877 i 1878 nabyto następujące dzieła:

1) B. Ilnicki, Historya starego i nowego zakonu. — 2) B. J. Historya katolickiej cerkwi. — 3) Wappler Uczewnyk katołyckoj cerkwi. — 4) Biblia królowéj Zofii. — 5) Psałterz królowéj Małgorzaty. — 6) Rymarkiewicz Wzory prozy. — 7) Pol. W. Dzieła. — 8) Zathey, Uwagi nad p. Tadeuszem Mickiewicza. — 9) E. Ogonowski, Słowo o pułku Igorowym. — 10) Cybulski, Odczyty o poezyi polskiej. — 11) Na pamiątkę stoletniéj rocznicy ustanowienia komisyi edukacyjnéj. — 12) Schiller, Deutsche Grammatik. — 13) Hoffmann, Elementar Grammatik der neuhochdeutschen Sprache.— 14) Knappe, Grundzüge der Grammatik. — 15) Heinrich, Grammatik der neuhochdeutschen Sprache. — 16) Kellner, Uibungsstoffe, Praktischer Lehrgang, Meisterstücke. — 17) Peschel, Neue Probleme. — 18) Zarański, Geograficzne imiona słowiańskie. — 19) Pütz, dzieje powszechne. — 20) Wiślicki, Geografia powszechna. — 21) Jahresbericht des k. k. Mini-

steriums für Cultus und Unterricht. — 22) Niewęgłowski, Arytmetyka. — 23) Subič, Lehrbuch der Physik. — 24) Lorscheid, Lehrbuch der organischen Chemie. — 25) Oken, Allgemeine Naturgeschichte.—26) Naturforscher, Wochenblatt.— 27) Thomé, Lehrbuch der Zoologie. — 28) Thomé, Lehrbuch der Botanik. — 29) Leunis, Synopsis der Mineralogie und Geognosie.—30) Blum, Lehrbuch der Oryktognosie.—31) Kobell, Charakteristik der Mineralien. — 32) Ruprecht, Wandatlas. 33) Buch der Erfindungen. 34) Bericht der Lemberger Handels- und Gewerbekammer. — 35) Ochrona prawna nad lasami.—36) Strzelecki H., Las w stanie natury.—37) Strzelecki H., Użytkowanie lasu.-—38) Przewodnik dla leśniczych. 39) Rylski, Podręcznik mechaniki rolniczéj. — 40) Schnedar, Grundzüge der darstellenden Geometrie. — W drodze prenumeraty otrzymuje biblioteka: 41) Düntzer, Erläuterungen deutscher Classiker. — 42) Archiv für slavische Philologie.— 43) Zeitschrift für das Realschulwesen. — 44) Zajączkowski, Wykład nauki o równaniach różniczkowych. — 45) Brehm, Thierleben. — 46) Estreicher, Bibliografia. — 47) Naumann, Jahresberichte über die Fortschritte der Chemie.—48) Chemische Berichte. — 49) Zeitschrift für mat. und naturwiss. Unterricht. —50) Schlosser; Dzieje.—51) Darwins Werke.— 52) Verordnungsblatt. — 53) Wędrowiec, czasopismo.

Otrzymano w darze następujące dzieła: 1) Rozprawy akademii umiejętności w Krakowie; wydział matem.-przyrodniczy tom III i IV; wydział hist.-filoz. tom V, VI, VII, VIII.— 2) Sprawozdanie komisyi fizyograficznéj Akademii umiejętności tom X i XI. — 3) Rocznik Zarządu Akademii. — 4) Pamiętnik Akademii umiejętności w Krakowie. — 5) Scriptores rerum polonicarum tom I, II, III.—6) Egger, deutsches Lehr- und Lesebuch. — 7) Lawicki, Wypisy do tłómaczenia z niemieckiego. — 8) Szajnocha, Szkice historyczne tom II. — 9) Encyklopedya do krajoznawstwa Galicyi.—10) Lamberger, der österreichische Rechenmeister.

Wspaniałomyślnym dawcom składa Zarząd biblioteki najszczérsze podziękowanie.

Do biblioteki uczniów nabyto dzieł 34.

Nabyto następujące mapy:

1) Handtkie, Schulwandkarte von Australien.—2) Handtkie, Karte des schwarzen Meeres. — 3) Handtkie, Karte der europäischen Türkei. — 4) Kozenn, mapa Europy. — 5) Baur, mapa Austro-Węgier. — 6) Handtkie, Karte von Asien. — 7) Trzy mapy, mianowicie dwie Austro-Węgier a jedna Europy, są pracy uczniów.

## B. Gabinet fizykalny.

*Zawiadowca prof. Karol Gorecki.*

Gabinet fizykalny liczy przyrządów . . . . . . 120
narzędzi . . . . . . . 8

W latach 1877—1878 zakupiono następujące przyrządy: 1) Miarę metryczną z noniuszem.—2) Decymeter sześcienny. — 3) Miary objętości. — 4) Wełnę szklaną. — 5) Model dźwigni. — 6) Wagę hidrostatyczną. — 7) Machinę odśrodkową z dwunastoma pobocznymi przyrządami. — 8) Wózek odśrodkowy. — 9) Machinę do uderzania się ciał. — 10) Różne bloki. — 11) Machinę Bohnenbergera. — 12) Przyrząd Fessla.— 13) Podwójny stożek. — 14) Blok różnicowy. — 15) Metronom. — 16) Model płaszczyzny pochyłej. — 17) Przyrząd Paskala. — 18) Machinę do spadania ciał. — 19) Prasę hidrauliczną. — 20) Przyrząd do okazania parcia cieczy. — 21) Trzy piknometry. — 22) Areometer Mohsa. — 23) Koło Segnera. — 24) Dwa cylindry do prawa Archimedesa. — 25) Przyrząd do doświadczeń Toricellego. — 26) Barometr Gay-Lussaca. — 27) Model sikawki ogniowej — 28) Dwa przyrządy do okazania prawa Mariotta. — 29) Studnię Herona. — 30) Syrenę Dovyego. — 31) Tubę. — 32) Rożek akustyczny. — 33) Dwa termometry. — 34) Młotek pulsowy.— 35) Krzesiwko powietrzne. — 36) Model machiny parowéj.— 37) Lampę Dovyego. — 38) Dwa zwierciadła wklęsłe. — 39) Maximum i minimum termometru. — 40) Przyrządy do praw odbijania i załamywania się światła. — 41) Fotometr Rumforda. — 42) Zwierciadło wklęsłe i wypukłe. — 43) Model oka. — 44) Mikroskop złożony. — 45) Szczypczyki turmalinowe i sześć kryształów. — 46) Wielką szybę szklaną. — 47) Krążki optyczne Schmidta. — 48) Lunetę ziemską. — 49) Teleskop Gregoryego.—50) Laskę Kauczukową.—51) Multiplikator. — 52) Walec indukcyjny. — 53) Elektromagnes. — 54) Sześć elementów Leclancha. — 55) Dwie igły magnesowe. — 56) Telegraf Morsego. — 57) Przyrząd Ampera. — 58) Woltameter. — 59) Motor do rurek Geislera. 60) Machinę magneto-indukcyjną. — 61) Induktor Rumkorffa. — 62) Telefon. — 63) Przyrząd do ustawiania rurek Geislera.— 64) Sześć rurek Geislerowskich.—65) Dwie bateryе Greneta.— 66) Dyament do rżnięcia szkła. — 67) Duży śrubsztak. — 68) Maszynkę do robienia śrub drewnianych.—69) Maszynkę do robienia śrubek metalowych. — 70) Dmuchawkę ręczną. — 71) Nożyczki. — 72) Łyżkę szklaną i metalową.

### C. Gabinet chemiczny.

*Zawiadowca naucz. Franciszek Miazga.*

W ostatnich latach nabyto do laboratoryum: 1) Wagę z ciężarkami do tarowania. — 2) Termometr na 360°C. — 3) Alkoholometr Trallesa. — 4) 100 kolbek szklanych. — 5) 50 retort różnéj wielkości. — 6) 100 flaszek odczynnikowych.—7) 20 parownic z porcelany berlińskiej.—8) 4 lampki gazowe Bunzena jednopłomieniowe. — 9) Dwie lampki gazowe Bunzena trójpłomieniowe. — 10) Aparat Hoffmana do rozkładu wody. — 11) 200 preparatów z chemii nieorganicznéj, między tymi 40 zrobionych przez uczniów.—12) 60 preparatów z chemii organicznéj, między tymi 10 zrobionych przez uczniów.

### D. Gabinet historyi naturalnej.

*Zawiadowca naucz. Karol Borowiczka.*

I. Do zoologii: 1) zwierząt kręgowych 12. — 2) zwierząt zestawnych 6. — 3) Dwa pudełka owadów. — 4) Brzuchowców 30. — 5) Obrazów 43.

II. Do botaniki: 1) Zasuszonych roślin fascykułów 3. — 2) Obrazów 31.

III. Do mineralogii: 1) Minerałów właściwych 169. — 2) Modeli krystalograficznych 120. — 3) Obrazów 3.

IV. Do geologii: 1) okazów skał 227. — 2) Skamienin 56. — 3) Obrazów 1.

V. Do technologii: Zbiór technologiczny Hestermanna dwanaście pudełek.

### E. Gabinet rysunków odręcznych.

*Zawiadowca prof. Jan Czapelski.*

W latach 1877—1878 nabyto:

I. Wzory rysunkowe: 1) Grammatik der Ornamente von Jakobsthal. Zeszyt V, VI i VII po 10 rys. — 2) Racinet, das polychrome Ornament. Lief. 36—50 po dwa rysunki.—3) Andel, das polychrome Flachornament. 1 und 2 Heft 17 Blatt.— 4) Storck, Kunstgewerbliche Vorlegeblätter. Heft 7—11 à 10 Blatt. — 5) Taubingera głowy 10 sztuk.

II. Modele gipsowe: 1) Głowa konia. — 2) Głowa Apollina. — 3) Biust Jowisza — 4) Biust Aryadny. — 5) Biust

Achillesa. — 6) Biust Clytyi. — 7) Popiersie. — 8) Biust Wenery.—9) Maska Meduzy.—10) Głowa Najśw. P. Maryi.—11) Pięć figur geometrycznych.—12) Siedm rozet.—13) Dwadzieścia ornamentów.—14) Jedenaście ozdób gzymsowych. — 15) Liść Akantu. — 16) Nagłówki słupów.

III. Książka: Elster, die höhere Zeichenkunst.

## F. Gabinet geometryi wykreślnéj.

*Zawiadowca naucz. Mieczysław Łazarski.*

Zakupiono w latach 1877—1878: 1) Wzory machin Weinera. — 2) Andla, ornamenta geometryczne. — 3) Lusterko kątowe. — 4) Dioptrę linijną z lunetą. — 5) Dioptrę niwelacyjną z łatą. — 6) Taśmę mierniczą.

# Statystyka zakładu w r. szkolnym 1878.

| W klasie | Było uczn. publ. z począt. r. sz. | Z końcem II. półrocza publ. | Z końcem II. półrocza pryw. | Z końcem II. półrocza razem | Wynik klasyfikacyi z końcem drugiego półrocza: stop. celujący | stop. I. | pozwol. poprawianie | stop. II. | stop. III. | Wedle wyznania było uczniów: rz. k. | gr. k. | izraelic. | ewan. augs. | Wedle narodow. było uczniów: Polaków | Rusinów | Niemców |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| I. | 38 | 33 | — | 33 | 7 | 22 | 1 | — | 3 | 21 | 4 | 8 | — | 22 | 4 | 7 |
| II. | 23 | 22 | — | 22 | 2 | 13 | 4 | — | 3 | 16 | 3 | 3 | — | 15 | 3 | 4 |
| III. | 33 | 32 | — | 32 | 3 | 23 | 4 | — | 2 | 18 | 2 | 11 | 1 | 29 | 1 | 2 |
| IV. | 36 | 36 | 1 | 37 | 2 | 28 | 5 | 1 | 1 | 20 | 4 | 13 | — | 33 | 4 | — |
| V. | 30 | 29 | — | 29 | 2 | 16 | 8 | — | 3 | 25 | 2 | 2 | — | 27 | 2 | — |
| VI. | 22 | 20 | 1 | 21 | 3 | 11 | 4 | — | 3 | 15 | 2 | 4 | — | 19 | 2 | — |
| VII. | 14 | 14 | — | 14 | 5 | 5 | 2 | 2 | — | 7 | — | 6 | 1 | 13 | — | 1 |
| Razem | 196 | 186 | 2 | 188 | 24 | 118 | 28 | 3 | 15 | 122 | 17 | 47 | 2 | 157 | 17 | 14 |

**Wiek uczniów w klasie I. i VII.**

w kl. I.
- 15 lat uczniów 6
- 14 „ „ 5
- 13 „ „ 6
- 12 „ „ 5
- 11 „ „ 11
- razem 33

w kl. VII.
- 21 lat uczniów 1
- 20 „ „ 4
- 19 „ „ 3
- 18 „ „ 4
- 17 „ „ 2
- razem 14

Uwaga: Z 47 izraelitów podało 12 narodowość niemiecką, reszta polską.

## Examin dojrzałości.

Do examinu dojrzałości z końcem roku szkolnego zgłosiło się: uczniów publicznych . . . 14
externista . . . . . . . . 1

| | | |
|---|---|---|
| | Razem . . | 15 |

Z tych otrzymało:

| | |
|---|---|
| świadectwo dojrzałości chlubne . . | 4 |
| świadectwo dojrzałości . . . . . . | 8 |
| Otrzymało pozwolenie poprawienia cenzury z jednego przedmiotu po wakacyach . . . . . . . . . | 2 |
| Jeden externista reprobowany na rok . . . . | 1 |
| Razem . . | 15 |

| | |
|---|---|
| Z uznanych dojrzałymi i udaje się na wydział chemiczny . . . . . . . . . . . . . . . . . | 2 |
| do szkoły malarskiej . . . . | 1 |
| na wydział mechaniki . . . | 1 |
| na wydział inżynieryi . . . . | 1 |
| do zawodu wojskowego . . . | 2 |
| nieobrało zawodu . . . . . . | 5 |

Zagadnienia do piśmiennego examinu dojrzałości:

1. Z języka polskiego: Wpływ francuszczyzny w Polsce w wieku XVIII.

2. Z języka niemieckiego: *a)* Tłumaczenie z niemieckiego na język polski z książki „Deutsches Lesebuch von Karl Jandaurek“ str. 170 Nr. 71.

3. *b)* Tłumaczenie z polskiego na język niemiecki z wypisów polskich tom II. str. 116 Nr. 30. „Solon“ od ustępu: „Kiedy Solon ogłosił“ aż do końca.

4. Z matematyki:

*a)* Rozwiązać równanie

$$4 : x = y : 42$$
$$4 x^2 + y^2 = 3$$

*b)* Znaleść kąty i powierzchnią trójkąta, w którym znane są boki

$$a = 82^m \cdot 36$$
$$b = 74^m \cdot 58$$
$$c = 68^m \cdot 74$$

*c)* Pożyczkę 1·500·000 należy umorzyć w 25 leciech w taki sposób, iżby w rocznych ratach mieściła się też i prowizya 5%. Jak wielka jest roczna rata?

5. Z geometryi wykreślnéj:

*a)* Rozwiązać kąt bryłowy dany przez dwa kąty ścienne $s_1$ i $s_2$ i kąt krawędziowy, kąt leżący naprzeciw $s_1$.

*b)* Oznaczyć cień stożka na płaszczyznę przecinającą go w hiperboli.

*c)* Oznaczyć perspektywę około leżącego w dowolnej płaszczyźnie.

## Dotacye.

| | |
|---|---|
| Dotacya gminy miasta Stanisławowa na środki naukowe dla szkoły realnej rocznie . . | 1.000 zł.—ct. |
| Dotacya rządowa na uzupełnienie gabinetu chemicznego . . . . . . . . . . . . . | 50 zł. — ct. |
| Z taks wstępnych wpłynęło . . . . . | 90 „ 30 „ |
| Z datków dobrowolnych . . . . . . | 57 „ 90 „ |
| Z taks za duplikaty . . . . . . . . | 8 „ — „ |
| W roku szkolnym 1877 asygnowało wys. Ministerstwo wyzn. i ośw. na pomnożenie gabinetu fizykalnego kwotę . . . . . . . . . | 300 „ — „ |

## Rozmaite inne daty statystyczne.

| | |
|---|---|
| Uczniów uwolnionych od całej opłaty szkolnéj było z końcem II. półrocza . . . . . . . . . . . | 72 |
| od połowy opłaty . . . . . . . . . . . . | 7 |
| Kwota ryczałtowa z opłat szkolnych wynosiła w przeciągu całego roku szkolnego brutto . . . . . | 1.323 zł. |
| Opłata szkolna półroczna wynosi . . . . | 7 „ |
| Stypendya pobierało uczniów . . . . . . . | 9 „ |
| Kwota ogólna pobieranych stypendyów . . | 1.430 „ |

## Pomoc dla ubogich uczniów.

Podczas exhort niedzielnych zbierano do puszki datki dobrowolne, które w bieżącym roku szkolnym wynosiły 30 zł.

Oprócz tego urządzono w maju cztéry popularne wykłady z fizyki doświadczalnej za wstępem po 20 ct.—Dochód czysty w kwocie 58 zł. przeznaczono dla ubogich uczniów.—Wykłady miał prof. Gorecki.

Z pieniędzy tych kupowano papier rysunkowy, ołówki, farby i inne przybory rysunkowe, którymi zaopatrywano ubogą młodzież. — Wspierano też niektórych datkami pie-

nięźnymi, za kilku zapłacono połowę opłaty szkolnej, za jednego całą.

Pozostała jeszcze kwota 30 złr. na rok przyszły.

## Ważniejsze rozporządzenia.

1. Wysoka Rada szkolna krajowa zatwierdza rozp. z d. 10. czerwca 1877 L. 5103 nauczyciela Edmunda Bączalskiego stale w zawodzie nauczycielskim i nadaje mu tytuł c. k. profesora.

2. Wys. Prezydyum Rady szk. kr. zawiadamia dyrekcyę rozp. z dnia 20. sierpnia 1877 L. 261 o mianowaniu pp. Eustachego Lewickiego i Karola Borowiczki rzeczywistymi nauczycielami przy tutejszym zakładzie.

3. Wys. Prezydyum Rady szk. kr. zawiadamia dyrekcyę rozp. z d. 5. września 1877 L. 292 o nominacyi p. Mieczysława Łazarskiego rzeczywistym nauczycielem przy tutejszym zakładzie.

4. Wys. Rada szkolna krajowa porucza rozp. z dnia 16. września 1877 L. 8424 naukę języka francuskiego p. Augustowi Broszniowskiemu.

5. Wys. Prezydyum Rady szkolnej krajowéj zatwierdza rozp. z d. 25. września 1877 L. 303 nauczyciela Jana Czapelskiego stale w zawodzie nauczycielskim i nadaje mu tytuł c. k. profesora.

6. Wys. Prezydyum Rady szkolnéj krajowéj zatwierdza rozp. z d. 29. stycznia 1878 L. 512 nauczyciela Karola Goreckiego stale w zawodzie nauczycielskim i nadaje mu tytuł c. k. profesora.

7. Wys. Prezydyum Rady szkolnéj krajowéj rozp. z dnia 29. lipca 1878 L. 185 zawiadamia dyrekcyę o mianowaniu p. Michała Rębacza i ks. Dr. Zygmunta Lenkiewicza rzeczywistymi nauczycielami przy tutejszym zakładzie.

8. Wydział krajowy nadaje stypendya z fundacyi ś. p. Mikołaja Potockiego w kwocie rocznej 157 złr. 50 kr. uczniom tutejszego zakładu a mianowicie: Janowi Zubrzyckiemu z kl. VII, Kamińskiemu Maryanowi z kl. IV i Stanisławowi Swieżawskiemu z kl. III; tudzież stypendyum z fundacyi ś. p. Antoniego Zawadzkiego w kwocie rocznej 70 złr. uczniowi kl. V Mossoczemu Franciszkowi.

9. Wys. Rada szkolna krajowa aprobuje rozp. z dnia 5. września 1877 L. 7971 książkę „Wypisy niemieckie dla szkół średnich ułożył Edward Hamersky“ do użytku w szkołach średnich.

10. Wys. Rada szkolna krajowa zalicza rozp z d. 5 maja 1878 L. 2047 w poczet książek szkolnych „Przykłady i wzory najcelniejszych pisarzy polskich“ Dr. Karola Mecherzyńskiego. Wydanie II.

11. Wys. Rada szk. kraj. aprobuje rozp. z d. 5. czerwca 1878 L. 10.118 spiewniki ułożone przez ks. L. Soleckiego do użytku szkół.

12. Wys. Rada szk. kraj. zalicza w poczet książek szkolnych, rozp. z d. 24 czerwca 1878 L. 4706 tłumaczenie ruskie nauki religii Dr. Wapplera uskutecznione przez J. Pełesza.

13. Wys. Rada szkolna krajowa podaje do wiadomości rozp. p. Ministra wyznań i oświecenia, normujące wymagania przy egzaminach dojrzałości.

14. Wys. Rada szk. krajowa zezwala rozp. z d. 28. czerwca 1878 L. 4782, ażeby bieżący rok szkolny zakończyć z dniem 14. lipca.

## Kronika zakładu.

Realna szkoła w Stanisławowie istnieje od 1. września 1874. W tymże roku szkolnym otworzono cztéry klasy niższe a corocznie powiększał się zakład o jedną klasę tak że dziś z ukończeniem roku szkolnego 1878 zakład od roku jest już zupełnym.

W lipcu b. r. w dniach od 9—12 odbył się pod przewodnictwem Wgo Pana Inspektora Antoniego Sołtykiewicza pierwszy egzamin dojrzałości, którego wynik powyżej podany.

W roku szkolnym 1875 wydano pierwsze sprawozdanie roczne, w którem opisane jest założenie zakładu. W latach szkolnych 1876 i 1877 nie ogłaszano sprawozdania drukowanego, — sprawozdanie niniejsze jest więc drugie z kolei.

W czasie tym zaszły ważne zmiany w składzie grona nauczycieli. Wskutek mianowania kolejnego nauczycieli rzeczywistych, przeniesieni zostali zastępcy do innych zakładów. Obecnie są wszystkie posady tutejszego zakładu obsadzone nauczycielami rzeczywistymi.

Frekwencya uczniów trochę się zmniejszyła. W roku szkolnym 1875 klasyfikowano w czterech klasach z końcem drugiego półrocza uczniów 183.

W roku szkolnym 1876 klasyfikowano w pięciu klasach z końcem II. półrocza uczniów 171.

W roku szkolnym 1877. w klasach sześciu uczniów 177.

W roku szkolnym 1878 w klasach siedmiu uczniów 188.

Ubytek uczniów objawia się mianowicie w klasach niższych. — Klas równorzędnych nie było w r. 1878.

Rok szkolny 1878 rozpoczął się 1. września uroczystém nabożeństwem i odśpiewaniem hymnu narodowego.

Dzień 4. paźdź. jako dzień imienia Najjaśniejszego Pana — tudzież dzień 4. listop. jako dzień imienia Najjaśniejszej Pani, obchodziła młodzież szkolna osobném uroczystem nabożeństwem.

Tudzież uczestniczyła młodzież szkolna w nabożeństwach żałobnych za dusze ś. p. najdostojniejszych członków familii cesarskiej i Jego Świątobliwości Papieża Piusa IX.

W ciągu roku szkolnego przystępywała młodzież szkolna trzy razy do spowiedzi i komunii św.

Rok szkolny zakończył się 14. lipca uroczystém nabożeństwem i odśpiewaniem hymnu narodowego.

## Klasyfikacya uczniów w drugiem półroczu 1878.

### Klasa I.

Klasyfikowano uczniów 33.

**Stopień celujący otrzymali:**

1. Schrötter Alojzy.
2. Siemianów Michał.
3. Horn Mojżesz.
4. Geller Wilhelm.
5. Gulbiński Emil.
6. Sperber Natan.
7. Rothbauer Wilhelm.

**Stopień pierwszy:**

8. Kuźmin Felix.
9. Terlecki Oskar.
10. Dunin Kazimierz.
11. Zajączek Antoni.
12. Janowicz Jan.
13. Tannenbaum Jakób.
14. Winter Stanisław.
15. Landy Abraham.
16. Skórski Adam.
17. Hirschberg Hermann.
18. Horowitz Mojżesz.
19. Ellnain Zenon.
20. Rożenko Władysław.
21. Letoszek Karol.
22. Bielawski Michał.
23. Kessler Hersch.
24. Siennicki Zenon.
25. Leganowicz Mieczysław.
26. Mełnyk Julian.
27. Biliński Stanisław.
28. Łuczyński Ludwik.
29. Reinold Józef.

Jednemu uczniowi pozwolono poprawić cenzurę niedostateczną z jednego przedmiotu a trzech uczni otrzymało stopień trzeci.

### Klasa II.

Klasyfikowano uczniów 22.

**Stopień celujący otrzymali:**

1. Daniłowicz Włodzimierz.
2. Pulnarowicz Władysław.

**Stopień pierwszy:**

3. Piekarski Kazimierz.
4. Tchorznicki Bernard.
5. Słobodzian Emil.
6. Ptaszyński Stanisław.
7. Prochaska Edward.
8. Sternhell Israel.
9. Stern Jakób.
10. Szameit Bolesław.
11. Mayer Emil.
12. Schirl Henryk.
13. Słonecki Edmund.
14. Fiedler Władysław.

4. uczniom pozwolono poprawiać po wakacyach cenzurę niedostateczną z jednego przedmiotu a 4. otrzymało stopień trzeci.

## Klasa III.

Klasyfikowano uczni 32.

**Stopień celujący otrzymali:**

1. Fächer Majer.
2. Halpern Jakób.
3. Milecki Władysław.

**Stopień pierwszy:**

4. Fiedler Alfred.
5. Halpern Michał.
6. Plank Szczepan.
7. Erdstein Mojżesz.
8. Horn Nuchim.
9. Friedmann Józef.
10. Grimm Karol.
11. Goldenberg Józef.
12. Reinisch Franciszek.
13. Skliwa Marcin.
14. Sokołowski Jan.
15. Maxymowicz Władysław.
16. Dickmann Izydor.
17. Müller Gustaw.
18. Skowroński Władysław.
19. Weiss Samuel.
20. Świeżawski Stanisław.
21. Truksa Franciszek.
22. Wettreich Dawid.
23. Sturmany Alfons.
24. Kahle Otton.
25. Donnersberg Kazimierz.
26. Rosenberg Ozyasz.

Czterem uczniom pozwolono poprawiać po wakacyach cenzurę niedostateczną z jednego przedmiotu a dwóch otrzymało stopień trzeci.

## Klasa IV.

Klasyfikowano uczniów 37.

**Stopień celujący otrzymali:**

1. Nagel Barech.
2. Daszyński Feliks.

**Stopień pierwszy:**

3. Begiejowicz Bogumił.
4. Tokarski Piotr.
5. Muszynkiewicz Franciszek.
6. Seinfeld Izydor.
7. Kamiński Maryan.
8. Szukatka Jan.
9. Sager Aron.
10. Meisels Wolf.
11. Janowicz Stefan.
12. Brust Aureli.
13. Tokarski Bolesław.
14. Boral Rubin.
15. Fischler Abraham.
16. Krzywda Seweryn.
17. Wojciechowski Zacharyasz.
18. Rokicki Karol.
19. Stachurski Zygmunt.
20. Laskowski Karol.
21. Friedmann Leon.
22. Jakimowicz Bhgdan.
23. Schreckinger Pinkas.
24. Pokoliński Jarosław.
25. Szameit Mieczysław.
26. Hecht Maxymilian.
27. Fischler Mojżesz.
28. Kawer Chaim.
29. Kindler Maurycy.
30. Noel Tadeusz. prywat.

Jeden uczeń otrzymał stopień drugi a jeden trzeci.

Pięciu uczniom pozwolono poprawiać cenzurę niedostateczną z jednego przedmiotu.

## Klasa V.

Klasyfikowano uczniów 29.

**Stopień celujący otrzymali:**

1. Bielowski Jan.
2. Biesiadzki Bronisław.

**Stopień pierwszy:**

3. Rozmarin Józef.
4. Mossoczy Franciszek.
5. Knispel Wicenty.
6. Hoszowski Władysław.
7. Ilnicki Tadeusz.
8. Balicki Ignacy.
9. Topolnicki Adam.
10. Dzwonkowski Władysław.
11. Chlebowski Roman.
12. Jurkiewicz Tadeusz.
13. Saraniecki Michał.
14. Jolles Wilhelm.
15. Pikulski Julian.
16. Slanina Alfred.
17. Korytyński Bronisław.
18. Winter Alfred.

Ośmiu uczniom pozwolono poprawiać cenzurę niedostateczną z jednego przedmiotu a trzech otrzymało stopień trzeci.

## Klasa VI.

Klasyfikowano uczniów 21.

**Stopień celujący otrzymali:**

1. Czerepaszyński Euzebi.
2. Tarnawski Stanisław.
3. Lassota Witold.

**Stopień pierwszy:**

4. Czajkowski Tadeusz.
5. Gordziewicz Emanuel.
6. Agolzer Antoni.
7. Reichard Franciszek.
8. Reichard Wilhelm.
9. Krasucki Faustyn.
10. Sternberg Eliasz.
11. Stern Samuel.
12. Schloss Götzel.
13. Schloss Mendel.
14. Seegin Ferdynand. prywat.

Czterem uczniom pozwolono poprawiać cenzurę niedostateczną z jednego przedmiotu a trzech otrzymało stopień trzeci.

## Klasa VII.

Klasyfikowano uczniów 14.

**Stopień celujący otrzymali:**

1. Schwarz Jan.
2. Reich Salamon.
3. Frühling Józef.
4. Kerth Antoni.
5. Klaar Chaim.

**Stopień pierwszy:**

6. Biesiadzki Stanisław.
7. Robinsohn Hersch.
8. Bibring Maxymilian.
9. Zubrzycki Jan.
10. Zadurowicz Jan.

Dwóch uczniów otrzymało pozwolenie poprawiania cenzury niedostatecznej z jednego przedmiotu a dwóch otrzymało stopień drugi.

## Przy egzaminie dojrzałości otrzymali

świadectwo dojrzałości chlubne:

1. Schwarz Jan.
2. Reich Salomon.
3. Frühling Józef.
4. Kerth Antoni.

Świadectwo dojrzałości:

5. Klaar Chaim.
6. Biesiadzki Stanisław.
7. Robinsohn Hersch.
8. Bibring Maxymilian.
9. Zubrzycki Jan.
10. Zadurowicz Jan.
11. Zaremba Tadeusz.
12. Fischer Joachim.

Dwóch uczniów otrzymało pozwolenie poprawienia cenzury niedostatecznéj z jednego przedmiotu po wakacyach a jeden externista reprobowany na rok jeden.

---

# OGŁOSZENIE.

Rok szkolny 1879 rozpocznie się z dniem 2. września 1878. Wpisy trwać będą od 29. — 31. sierpnia. Późniejsze zgłoszenia tylko wyjątkowo będą uwzględnione.

Każdy uczeń zgłaszający się po raz pierwszy do zakładu winien przedłożyć metrykę chrztu i świadectwo z ostatniego półrocza, tudzież opłacić taksę wstępną w kwocie 2 zł. 10 ct. Uczniowie zgłaszający się do klasy pierwszéj poddani będą examinowi wstępnemu wedle normy rozp. W. Rady szk. kraj. z dnia 28. kwiet. 1878 l. 3541. Wedle rozp. W. Rady szkol. kraj. z dnia 6. czerwca 1878 l. 5609 upoważnioną jest Dyrekcya pobierać od każdego ucznia datek w kwocie 1 zł. na pomnożenie środków naukowych.

*Edward Hückel,*
c. k. dyrektor.